

gælder i de enkelte Tilfælde. Dværtimod tyder den stærke Stigning af Afgifternes Beløb paa, at Forholdet for Tiden er langt ringere end dengang, og dette stadfæstes ved de Oplysninger, som leilighedsvis fremkom den 3die Februar i Folkethinget (Sp. 2029—31) om et af de Godser, hvorpaa aldeles intet Salg har fundet Sted, nemlig Ringsted-Kloster. Derefter blev en Gaard paa 9 Td. Hartkorn bortfæstet i 1879 for en Indfæstning af 9,000 Kr. foruden 10 pCt. i Forvalterpenge, altsaa af 9,900 Kr., og for en Landgilde af 92 Td. Byg, en Gaard paa 10 Td. Hartkorn i 1882 for en Indfæstning med Forvalterpenge af 11,000 Kr. og for en Landgilde af 70—78 Td. Byg, og en lignende Gaard i 1883 for en Indfæstning med Forvalterpenge af 11,000 Kr. og en Landgilde af 102 Td. Byg. Da Kapitelstaxten for Byg i Sjælland i de 10 Aar 1872—81 i Gjennemsnit var 12 Kr. 91 Ø. (Min.-Tid. B. 1882, Sp. 266), vilde den aarlige Landgilde for de nævnte Gaarde derefter udgjøre henholdsvis 132, 101 og 132 Kr. for hver Tønde Hartkorn. Sættes Indfæstningen til en aarlig Rente af 5 pCt. tilligemed et Tillæg af 3 pCt. paa Grund af Kapitalets Tab, bliver dens aarlige Værdi 88 Kr. for hver Tønde Hartkorn og den samlede aarlige Afgift altsaa henholdsvis 220, 189 og 220 Kr. for hver Tønde Hartkorn eller langt over det Dobbelte af den af Mindretallet beregnede gjennemsnitlige Fæsteafgift (80½ Kr. for hver Tønde Hartkorn). I „Fædrelandet“ for 23. Mai 1871 har Godseier P. A. Lutein endog ment, at den aarlige Fæsteafgift ved nogle Fæsteauktioner allerede da var dreven op til 32—40 Kr. for hver Tønde Land, selvfølgelig foruden samtlige Skatter og Afgifter til Stat og Kommune, Bedligeholdelse og Brandforsikkring af Bygninger m. v.

En saadan Opstruen af Fæsteafgifterne kan umulig stemme med de Formaal, Lovgivningen i over et Aarhundrede har sat sig, og maa derfor atter føre til dens Indgriben enten ved Begrændsning af Besiddernes Fri-

hed til at forhøje Indfæstning og Landgilde eller, hvad Flertallet foretrækker, ved en endelig Afsløsning af det hele forældede Brugsforhold. En nærmere Begrundelse af Berettigelsen til i dette Tilfælde at tilpligte til Afstaaelse af Eiendom efter Grundlovens § 82 eller at anvende „Expropriation“ anser Flertallet saa meget mere for unødvendig, som det maa betragtes som fastslaaet af Lovgivningen, at Fæstebondestandens taalelige Vilkaar, saavel de materielle som de aandelige, dens Bestaaen og tidsbærende Udvikling, er et af Almenvellets fuldberettigede Krav, hvorfor da ogsaa Eiendom over en Fæstegaard ingenlunde er at betragte som Eiendom over andet rørligt eller urørligt Gods, ligesaa lidt som dens Værdi kan fastsættes efter dens Salgsværdi i og for sig. Allerede i Folkethingets Betænkning fra 1852 hed det herom (Tillæg B., Sp. 1020): „Det er ikke Gjenstandens Værdi i og for sig betragtet, som efter Grundloven kan fordres erstattet; men Godseierne kunne kun fordrer fuldstændig Erstatning for Værdien af deres Eiendomsret efter dennes Beskaffenhed, og den fuldstændige Erstatning fremkommer altsaa netop, naar der sker et billigt Afslag for Statens særegne Kættigheder over den samme Gjenstand. I manglende Fald vilde der gives mere end fuldstændig Erstatning. Der mangler heller ingenlunde en Maalestof for Størrelsen af et saadant billigt Afslag, idet nemlig Hensyn passende kan tages til den Formindsættelse i Værdien, som de hidtil bestaaende retlige og faktiske Forhold — først end de ved den nyeste Lovgivning og andre Omstændigheder ere blevne forrykkede — have medført for Fæstegodsset i Sammenligning med anden Landeieendom“. Det er de her udviklede Grundsætninger, som ogsaa have været de ledende for Flertallet, naar det har sluttet sig til det foreliggende, efter de forandrede Tidsforhold og samtlige foreliggende Omstændigheder afpassede, Lovforslag.

Skulde Sagen ikke komme videre i denne Samling, vilde det dog være meget ønskeligt,